

VÕRU MUUSIKAKOOL

TAVAÕPPE TŠELLO ÕPPEKAVA

1. EESMÄRGID

Klassikalise muusika tavaõppe õppekava rakendamine annab lastele ja noortele võimaluse saada ülevaatlik muusikaajaloo tundmine, elementaarne muusikaline kirjaoskus ja hea pillimänguoskus. Muusikaõpingute abil avardatakse õppurite silmaringi, hoitakse ja õhutatakse muusikahuvi, et aidata orienteeruda eri ajastute muusikastiilides, kontserdikülastaja ja harrastusmuusikuna.

Õhutada armastust muusika vastu nii selle kuulaja kui esitajana. Kujundada õpjouritel elementaarseid tehnilisi oskusi, võimaldamaks vaba eneseväljendust muusikas oma instrumendil. Õpetada mängima tšellot kui soolo- ja orkestripilli.

Nominaalne õpiaeg kestab kuni 6 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

2. ÕPPEAINETE LOETELU

õppeained	noorem aste				vanem aste	
	I tase		II tase		III tase	
	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta
tšello	1,5	1,5	1	1	1	1
solfedžo	1,5	1,5-2	1	1	1	1
muusikalugu					1	1*
koosmusitseerimine		1*	1*	1*	1*	1*
lisapill				0,5*	0,5*	0,5*

* valikaine

3. AINEKAVAD

3.1. Õppeaine nimetus: TŠELLO

Maht tundides: 1 akadeemiline kontakttund nädalas (õppeaastas 35 tundi).

Õppeaine programm

I ja II tase

Mõlemal tasemel õpiaeg 2 õppeaastat. Vajadusel 1 lisaaasta.

Mängutehnilised oskused: - õige mänguasendi, sirge ja pingevaba istumise leidmine ja kinnitamine; - mõlema käe loomulik asend ja liikumine; - bassivõti, noodid bassivõtmes; - tooni tekitamine (arco ja pizzicato), tooni tekitamise kuulamine ja jälgimine; - naturaalsed flagoletid; - erinevad shtrihhid- detache, legaato, martele, shtrihhide kombinatsioonid; - heliredelid 1 ja 2 oktavilised duurid ja mollid; - lai seade nii üles kui allapoole; - positsioonivahetused- 1 ja 4 positsioon.

Muusikalised oskused: - muusikalise kuulmise arendamine - muusikalise dünaamika ja erinevate karakterite teostamise elementaarsed oskused - palad erinevate karakteritega

Mõisted: - muusikalised terminid; - dünaamikamärgid; - shtrihhide nimetused; - noodinimed bassivõtmes.

Esinemiste kord: - vähemalt 2 korda õppeaastas - õppeaasta lõpus hindeline esinemine

Nõuded taseme lõpul: - taseme lõpetab hindeline eksam. - esitada 2 erineva karakteriga pala.

Taseme näited: N. Baklanova Masurka N. Baklanova Romanss N. Baklanova Allegretto N. Baklanova Tarantella R. Schumann Lõbus talupoeg L. Beethoven Kontratants E. Grieg Albumileht E. Grieg Talupoja laul

III tase

2 õppeaastat

Mängutehnilised oskused: - seniõpitu kinnistamine ja oskuste arendamine ning laiendamine; - mäng erinevates positsioonides (1- 4) positsioonivahetusega; - tutvus põidlapositsiooniga, liikumine põidlapositsioonis; - vibraato kui kunstiline väljendusvahend; - toonikujundus; - erinevad shtrihhid: detache, legaato, martele; - tutvumine staccato ja spiccatoga; - heliredelid 2 -3 oktavi piires.

Muusikalised oskused: - muusikalise väljenduslikkuse arendamine; - kunstilised väljendusvahendid: toonikujundus, vibraato, aplikatuuri valik lähtuvalt palade muusikalistest vajadustest.

Mõisted: - shtrihhide nimetused - dünaamika märgid - tempoterminid - noodid ja nende nimetused nii bassi-, tenori- kui viiulivõtmes.

Esinemiste kord: Vähemalt 2 korda õppeaastas. Õppeaasta lõpetab hindeline esinemine.

Lisategevused: - kontsertide ja muusikaetenduste külastamine; - soovitatav osaleda suvistes keelpillilaagrites; - võimalus osaleda kooli keelpilliansamblite töös (tšello kui ansambli bassirolli täitja).

Nõuded taseme lõpul: III taseme lõpetab hindeline eksam, mis ühtlasi on ka kooli lõpueksam.

Kava: üks osa suurvormist ja pala või kolm erineva karakteriga pala. Üks paladest võib olla ansamblipala.

Taseme näited: M. Glinka Lööke A. Dvořak Meloodia P. Tšaikovski Kurb lauluke M. Lüdigi Eesti tants M. Lüdigi Kaerajaan

Õppematerjalid: Kogumikud erinevatele klassidele – Krestomaatiad: L. Marderoovski - Esimesed tšellotunnid (Pervõje uroki na violonceli) K. Davõdov - Tšellomängu kool r. Sapozhnikov - Tšellokool Waller String Class Method L. Grigorjan - Etüüdikool J. Dotzauer - 113 etüüdi S. Lee - 40 kerget etüüdi Valik suurvorme: A. Vivaldi - Sonaat B. Marcello - Sonaadid J. B. Breval - Sonaat C - duur B. Romberg - Sonaat J. B. Breval - Kontsertiino A - duur A. Vivaldi, G. Goltermanni kontserdid.

3.2. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE

Maht tundides: II tase – 1 rühmatund; III tase – 1 rühmatund nädalas

Õpetuse eesmärgid: Koosmusitseerimine annab oskuse kuulata kaasmängijat ja kogu gruppi tervikuna, oskuse sinna maitsekalt „sulanduda“. Koosmusitseerimine arendab rütmitunnet, oskust nooditeksti lugeda, võimet jälgida eesmängijat või dirigenti. Orkestris ja ansambelis mängitav repertuaar peab olema jõukohane ja soodustama õpilase edasist arengut, et ka vähese mänguoskusega õpilastes tekitada suuremat huvi muusika vastu. Orkestri või ansambli kõlakvaliteet, mängukultuur ja repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga pillimängija muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada.

Koosmusitseerimise arendamisega saame kinnistada õpilase muusikalist kirjaoskust.

Ansamblipalad ilmestavad kontserdikavu ning koosmängu ajal tunnevad õpilased end laval

kindlamini. Dirigendi kui ka ansambli juhendaja ülesandeks on leida üles need punktid, mis õpilasi motiveerivad. Näiteks tuleks meeles pidada, et õppur teeb heal meelel seda, mis talle tundub huvitav ja meeldiv (repertuaar). Eeskujuks on ikka õpetaja meeldiv mäng või huvitavalt ja innustunult läbiviidud orkestritunnid. Heaks ajendiks on kindlasti musitseerimine koos õpetajaga. Õppureid tuleks kiita ja esile tõsta. Motiveerivad võivad olla ka edukad kontserdid.

Õppeaine programm:

Ansamblimäng on koosmusitseerimise vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur.

Ansamblimänguga võib alustada juba esimesel õppeaastal. Lihtsaid laulukesi saab algaja saata lahtistel keeltel pizzicato või arco. Vastavalt võimalustele saab kasutada ansambli erinevaid koosseise: nt kaks viiulit, viiul ja alt, viiul ja tšello jne. Algaja mängija ansamblipartneriks on õpetaja või vanema klassi õpilane. Heaks materjaliks on rahvalaulud, kus lahtistel keeltel G D A on S-T-D funktsioon D-duuris, D A E keeltel S-T-D funktsioon A-duuris. Saatepartiis saab kasutada lihtsaid rütme ja ka pause. Raskusastmelt võiksid järgneda lihtsad kaanonid.

Kaanoneid võib mängida juba suurema arvu õppuritega, kes õpiksid niimoodi kuulama kolme-nelja instrumendi kooskõla. Koosmängus täpsustub intonatsioon ja areneb rütmitunne. Kaanoneid e keerdlaule võib leida koolilaulikutest. Näiteks R. Pätsi «Lemmiklauliku» IV, V, VI osa. Kaanoneid saab vajadusel seada algaja õppuri jaoks mugavamasse helistikku.

Ansambliklassis saab kasutada kõike erialatunnis õpitud. Ansambli repertuaar peab olema õppurile jõukohane ja aitama kaasa erialasele arengule. Repertuaari raskusaste, selle õppimise kiirus ja esituse väljenduslikkus sõltub iga õppuri individuaalsest võimekusest.

Ansamblitunnis õpitakse noodist lugemist, täpset rütmi, põhistrihhide kasutamist, mis on korrektse ansamblimängu alus. Kasutada võib tänapäeva koolide laulikuid, populaarseid laule, jõululaulude seadeid jne.

I ja II tase Ansamblimäng peab andma kogemusi koosmusitseerimiseks, oskuse kuulata kaas- või eesmängijat, arendama rütmitunnet. II taseme lõpus peaks õppur vabalt lugema noodist lihtsaid rütmikombinatsioone 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8 taktimõõdus, teadma mõisteid tutti, da capo al Fine, con sordino, pizzicato, arco jne). Tähelepanu tuleb pöörata ka ühtsele dünaamikale.

III taseme repertuaar on valdavalt kolme- ja enamahäälneline. Edasijõudnud õppurid võiksid tutvuda ka klarnetimänguga (kaks viiulit, vioola, tšello). Vioolapartiid on võimalik

kohandada ka III viiulile, tšellopartiit violalale. Repertuaaris võivad esineda pide-
keerukamad variandid, sünkoobid.

Ansamblimängu arendamine III tasemes on eriti oluline, kuna see annab eelsoodumuse
tegelda muusikaga orkestrites ja ansamblites ka pärast õpingute lõpetamist muusikakoolis.

Repertuaarivalikus on kasutatud seda materjali, mis on koostajatel käepärast olnud. Oma
ansamblile saab aga palju ise seada, kasutades repertuaari kogu muusikaliteratuurist.

Kogumikud: K. Fortunatov. Noor viiuldaja I. (Moskva 1978) K. Fortunatov. Noor viiuldaja
II. (Moskva 1963) Viiuliansamblid. (Kiiev 1980) Ansambli «Noor viiuldaja» 3. väljaanne.
(Moskva 1978) S. Suzuki. Violin School I, II. Tunes For My String Orchestra. (© 1986 by
Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20756) Sheila M. Nelson. Easy Duets For
Violin Groups To Sing And Play. Pairs. (© 1980 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd.
B&H) Sheila M. Nelson. Technitunes. (© 1982 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd.
B&H) Sheila M. Nelson. Trios. (© 1980 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H
20432) M. Bang. Gingham Books. Graded Ensemble Music. Two Violins With Piano
Accompaniment. (U.S.A. 1936) K. A. Hermann. Duod ja triod. Viiulimänguõpetus. Laulu ja
mängu lehtedest Vanema astme repertuaarivalik K. Fortunatov. Noor viiuldaja. (Moskva
1966) Viiuliansamblid. (Leningrad 1974) Viiuliansamblid. (Kiiev 1981) Mozart. 16 Duos.
(© 1979 by Editio Musica, Budapest. Z. 2451) Tunes For My String Quartet. (© 1983 by
Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H) More Tunes For My String Orchestra
(kvartett + bass). (© 1987 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20811) arr.
Sheila M. Nelson. Mixtunes I From Six Little Duets For Violin (Or 2 Violins) And Piano op
8. (© 1986 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20760).

3.3. Õppeaine nimetus: SOLFEDŽO

Vaata kodulehelt Võru Muusikakooli solfedžo tavaõppe õppekava

3.4. Õppeaine nimetus: MUUSIKALUGU

Vaata kodulehelt Võru Muusikakooli tavaõppe muusikalugu õppekava